

Eesti Vabariigi tervishoiu kogukulud 2000. aastal

1. Tervishoiu kogukulude arvestuse meetoodika

Tervishoiu kogukulude arvestamisega alustati Sotsiaalministeeriumis 1999. aastal. Esimesed tervishoiu kogukulude arvestused tehti 1998.aasta kohta **Harvardi Ülikooli** meetoodika alusel. Põhjusel, et Harvardi meetoodika erineb siiski mõnes osas Euroopa maades kasutatavast Euroopa Majanduse ja Arengu Koostöö Organisatsiooni (OECD) meetoodikast, võeti 2000. aastal kasutusele **OECD meetoodika** ("A system of Health Accounts for International Data Collection"). Arvestused viimatinimetatud meetoodika järgi tehti 1999.aasta kohta.

Kuna 2000. aasta tervishoiu kogukulude arvestamisel on kasutatud samuti OECD meetoodikat, mida käsitleti põhjalikumalt 1999. aasta tervishoiu kogukulude arvestamisel, siis meetoodilist osa käesolevas ülevaates lähemalt ei käsitleta.

Kasutades eelpoolmainitud meetoodikat, on koostatud **kolm maatrikstabelit** :

- tervishoiu jooksvad kulud teenuste pakkujate ja finantseerimise allikate lõikes (tabel 1);
- tervishoiu jooksvad kulud funktsioonide ja teenuste pakkujate lõikes (tabel 2);
- tervishoiu jooksvad ja kogukulud funktsioonide ja finantseerimise allikate lõikes (tabel 3).

OECD meetoodikale tuginev **tervishoiu kogukulude arvutamise skeem** on järgmine:

ICHA kood
HC.1 – HC.4 Isiku tervishoiu teenused
HC.5 Ambulatoorsele patsientidele määratavad meditsiinitooted
TPHE Isiku tervishoiu kogukulud (=HC1 +...HC.5)
HC.6 Preventsioon ja elanikkonna tervishoid
HC.7 Tervishoiu administreerimine ja tervisekindlustus
TCHE Tervishoiu jooksvad kulud kokku (=HC1 +...+ HC7)
Invest Investeeringud
THE Tervishoiu kogukulud (=TCHE + Invest)

Seega sisaldavad isiku tervishoiu kogukulud isiku tervishoiu teenuseid ja ambulatoorsele patsientidele määratavaid meditsiinitooteid. Liites nendele juurde preventsiooni ja tervishoiu administreerimise ja tervisekindlustuse, saamegi tervishoiu jooksvad kulud. Lisades viimastele veel investeeringud, saamegi **tervishoiu kogukulud**.

OECD meetoodika kohaselt ei kajastata tervishoiu kogukulude arvestuses ravikindlustuse hüvitisi ja teisi tervishoiuga seotud funktsioone (v.a - kapitalikulu).

2. Tervishoiu kogukulude arvestuse andmeallikad

Eesti Haigekassa (edaspidi Haigekassa) kohustusliku ravikindlustuse eelarve vahendite laekumise ja kasutamise finantsaruanne;

Rahandusministeeriumi 2000. aasta riigieelarve täitmise aruanne - algallikaks riigieelarvest tehtavate tervishoiukulutuste kohta;

Tervishoiukulutuste andmed üksikutelt ministeeriumidelt: Justiitsministeerium, Kaitseministeerium, Keskkonnaministeerium, Kultuuriministeerium, Siseministeerium, Teede- ja Sideministeerium;

Rahandusministeeriumi 2000.aasta kohalike omavalitsuste eelarvete täitmise aastaaruanne (esialgsetel kuuaruannetel põhinevad andmed);

Statistikaameti leibkonna sissetulekute ja kulutuste uuringu andmed - leibkondade poolt tehtud tervishoiukulutuste põhiline andmete algallikas käesoleval ajal;

Kindlustusinspektsiooni elukindlustusseltside preemiate aruanded - allikaks leibkondade poolt tehtud tervisekindlustuse kulutustele;

Tervishoiualase majandustegevuse 2000.a. aruanne, mis töödeldakse statistika ja analüüsi osakonnas;

Lisaks ametlikule statistikale koguti täiendavaid andmeid erinevatelt asutustelt töötajate kohustusliku meditsiinilise läbivaatuse, ravimite statistika, toidu, hügieeni ja joogivee kontrolli ning keskkonnatervise kontrolli kohta ("Medicover", Ravimiamet, Tervisekaitseinspektsioon, Tervisekaitselaboratooriumid);

Välisabi projektide ja välislaenude (k.a Eesti Tervishoiuprojekt) andmebaas välissuhete osakonnas.

3. Tervishoiu jooksvate ja kogukulude 2000. aasta analüüs

3.1. Tervishoiu jooksvate kulude finantseerimise allikad

2000. aasta jooksvad kulutused tervishoiule moodustasid kokku 5 035,5 miljonit krooni e 195,2 miljonit krooni (4,0%) rohkem kui 1999. aastal.

Finantseerimise kolm põhilist allikat tervishoius 2000.aastal olid:

	2000. a	
	tuhat krooni	%
Üldvalitsus	3 837 965	76,20
erasektor	1 196 653	23,80
välismaailm	900	0,02
kokku	5 035 518	100,00

Üldvalitsuse osatähtsus tervishoiu jooksvate kulutuste finantseerimisel oli siinjuures kõige suurem – 76,2% (1999.a. – 76,3%) ja võrreldes eelneva aastaga suurenesid kulutused 144 miljoni krooni e 3,9% võrra.

Üldvalitsuse kulutused jagunesid:

	2000. a	
	tuhat krooni	%
keskvalitsus	354 641	9,20
kohalik omavalitsus	87 237	2,30
sotsiaalkindlustusfondid	3 396 087	88,50
kokku	3 837 965	100,00

Keskvalitsuse ehk riigieelarvest finantseeritavad kulutused tervishoiule moodustasid 9,2% üldvalitsuse kulutustest ehk 7,0% tervishoiu jooksvatest kulutustest. Riigieelarvest tehtavad kulutused suurenesid 2000. aastal võrreldes eelneva aastaga 3,6 miljoni krooni e 1,0% võrra. Kulutuste kasv toimus põhiliselt Kaitseministeeriumi kulutuste kasvu arvel (2,3 korda). Mõningane kulutuste kasv toimus ka teistes ministeeriumides.

Keskvalitsuse kulutustest moodustasid suurima osa Sotsiaalministeeriumi ja tema hallatavate asutuste kulutused – 92,7%.

Kohalike omavalitsuste eelarvetest finantseeritavad kulutused tervishoiule moodustasid 2,3% (1999.a. 2,2%) üldvalitsuse kulutustest ehk 1,7% (1999.a. sama) tervishoiu jooksvatest kulutustest. Kohalike omavalitsuse eelarvetest tehtavad kulutused suurenesid 2000. aastal võrreldes eelneva aastaga 7,1 miljoni krooni e 8,9% võrra. Kohalike omavalitsuste kulutused realiseeriti pakkujate lõikes põhiliselt läbi haiglate - 45,1% (1999.a. – 24,9%) ja ambulatoorse ravi pakkujate – 36,7% (1999.a. - 60,1%).

Sotsiaalkindlustusfondide (s.t Haigekassa) kulutused tervishoiule moodustasid suurima osa üldvalitsuse kulutustest – 88,5% (1999.a. - 88,3%) ja ühtlasi üldse suurima osa tervishoiule tehtud jooksvatest kulutustest – 67,4% (1999.a. – samuti 67,4%). Haigekassa eelarvest tehtavad kulutused suurenesid 2000. aastal võrreldes eelneva aastaga 133,3 miljoni krooni e 4,1% võrra. Seega on Eesti tervishoiu suurimaks finantseerijaks tööandjad, kes tasuvad töötajatele töö- või teenistuslepingu alusel makstud palgalt ja muudelt tasudelt sotsiaalmaksu, mis laekub läbi

Maksuameti Haigekassale.

Suurem osa sotsiaalkindlustuse rahast kulutati läbi haiglate – 50,0% (1999.a. - 50,2%) ja ambulatoorse ravi pakkujate – 31,7% (1999.a. - 34,4%). Läbi apteekide realiseeritav ravimite (soodusravimid koos tsentraalselt ostetud ravimitega) osatähtsus oli 14,0% (1999.a. -11,2%).

Haigekassa kulutuste suurenemine pakkujate lõikes toimus peamiselt soodusravimite ja tsentraalselt ostetud ravimite kasvu (kasv 108 miljonit krooni e 29,5%) arvel.

Erasektori kui suuruselt teise tervishoiu jooksvate kulutuste finantseerimise allika osatähtsus tervishoiu jooksvate kulutuste finantseerimisel oli 23,8% (1999.a. – 20,1%). Võrreldes eelneva aastaga suurenesid erasektori kulutused 225,3 miljoni krooni e 23,2% võrra.

Erasektoris tehtud kulutused jagunesid:

	2000. a	
	tuhat krooni	%
erakindlustus	49 094	4,10
leibkonnad	1 015 465	84,90
korporatsioonid	132 094	11,00
kokku	1 196 653	100,00

Erakindlustuse all on mõeldud töötajatele tööandja poolt tehtavat kindlustust ja selle osatähtsus erasektori kulutustest moodustas mõlemal aastal ainult 4,1%.

Erakindlustuse kulutused suurenesid summaarselt 2000. aastal võrreldes eelneva aastaga 9,1 miljoni krooni e 22,7% võrra.

Erasektori kulutustest oli kõige suurem **leibkondade** osatähtsus, mis moodustas 84,9% erasektori kulutustest ja 20,2% (1999.a. - 14,3%) tervishoiu jooksvatest kulutustest.

Statistikaameti poolt läbiviidava leibkonna sissetulekute ja kulutuste uuringu alusel moodustasid leibkondade kulutused tervishoiule 978 miljonit krooni (1999.a. - 663 miljonit krooni), millele lisandusid veel 37 miljonit krooni (1999.a. - 30 miljonit krooni) tervisekindlustusele tehtud kulutused. Leibkondade kulutused tervishoiule suurenesid 2000. aastal võrreldes eelneva aastaga 322,5 miljoni krooni e 46,5% võrra.

Leibkondade kulutused 1 elaniku kohta moodustasid 2000. aastal 741,6 (706,8 - 1989. aasta rahvaloendusel ja jooksva rahvastikuarvestusel põhinev arv) krooni ja 1999. aastal 480,4 krooni (kasv 54,4%).

Peamised leibkondade kulutused tehti ravimitele ja hambaravile, mille arvel toimuski suures osas leibkondade kulutuste kasv tervishoiule. Kulutused ravimitele kasvasid aastaga 178 miljonit krooni e 52,8%, hambaravile - 36,6 miljoni krooni e 16,9%.

Korporatsioonide kulutused moodustasid erasektori kulutustest 11,0% ja tervishoiu jooksvatest kulutustest 2,6% (1999.a.- 4,9%). Korporatsioonide kulutused vähenesid 2000. aastal võrreldes eelneva aastaga 106 miljoni krooni e 44,6% võrra.

Korporatsioonide all on näidatud ettevõtete omatulu arvel tehtud kulutused tervishoiule (peamiselt ravimid), aga samuti töötajate kohustusliku meditsiinilise läbivaatuse kulutused "Medicoveri" vahendusel.

Peamise kululiigina on siin aga kajastatud kõigi muude tarbijate (k.a turistid) kulutused ravimitele, mis moodustasid korporatsioonide kulutustest 98,9% (1999.a. - 95,7%). Korporatsioonide kulutuste vähenemine on teatud ulatuses tinglik, kuna kulutuste vähenemine toimus põhiliselt meetodiliste täpsustuste tõttu (osa ministeeriumide ja nende valitsemisala asutuste kulutusi uuringutele ja ravimitele kajastatakse nüüd üldvalitsuse all), aga samuti "Medicoveri" töötajate kohustusliku meditsiinilise läbivaatuse kulutuste vähenemise arvel (1,1 miljoni krooni võrra).

Välismaailma osatähtsus tervishoiu jooksvatest kulutustest oli ainult 0,02% (1999.a. - 3,6%), mille moodustas välisabi 0,9 miljonit krooni (Justiitsministeeriumi tuberkuloosiravimid Sorose fondist). Välismaailma kulutuste vähenemine võrreldes 1999. aastaga (174 miljoni krooni võrra) toimus põhiliselt seoses Eesti Tervishoiuprojekti välislaenu vähenemisega (1999.a. laen 172 mln krooni, 2000.a. – ainult 15 mln krooni). Seoses meetodika täpsustumisega 2000. aasta kogukulude arvestamisel, on osa välismaailma kulutusi, s.h Tervishoiuprojekti välislaen, kajastatud kapitalikulude ja osa tervishoiuga seotud funktsioonide all (vt tabel 3).

3.2. Tervishoiuteenuste pakkujad

Tervishoiuteenuste **põhilisteks pakkujateks** olid:

	2000. a	
	tuhat krooni	%
haiglad	1 861 335	36,90
ambulatoorse ravi pakkujad	1 570 780	31,20
jaemüük ja teised meditsiinitoodete pakkujad	1 282 458	25,50
rahvatervise programmidega varustamine ja administreerimine	89 555	1,80
üldine tervishoiu administreerimine ja kindlustus	231 389	4,60
kokku	5 035 518	100,00

Haiglad olid tervishoiuteenuste pakkujatest suurima osatähtsusega, kes pakkusid teenuseid 2000. aastal 107 miljoni krooni e 6,1% võrra rohkem kui 1999. aastal.

Haiglad osutasid peamiselt raviteenuseid haiglaravi näol – 94,3%, kusjuures päevaravi osatähtsus oli vaid 3,2% ja taastusravil 2,4% (1999. aasta aruandes ei olnud päevaravi eraldi välja toodud).

Ambulatoorse ravi pakkujad moodustasid teise suure pakkujate rühma, kes osutasid teenuseid 2000. aastal 11,3 miljoni krooni e 0,7% võrra rohkem kui 1999. aastal. Ambulatoorse ravi **pakkujad** olid:

	2000. a	
	tuhat krooni	%
ambulatoorse ravi keskused	631 939	40,20
hambaravikeskused	494 967	31,50
meditsiini- ja diagnostika laboratooriumid	263 503	16,80
muud ambulatoorse ravi pakkujad	130 897	8,30
sh kiirabiteenused	127 896	8,10
koduraviteenuste pakkujad	35 937	2,30
muud ravikeskused (taastusravi)	13 538	0,90
kokku	1 570 780	100,00

Ambulatoorset ravi pakuti peamiselt läbi ambulatoorse ravi keskuste, hambaravikeskuste ning meditsiini- ja diagnostika laboratooriumide. Siinjuures meditsiini- ja diagnostika laboratooriumide ja koduravi teenuste kasv on siiski tinglik, sest 1999. aastal näidati Haigekassa ambulatoorne ravi ainult ambulatoorsete keskuste all.

Ambulatoorse ravi pakkujad osutasid raviteenuseid peamiselt ambulatoorse ravi näol, millest omakorda peamise osa moodustasid põhilised meditsiini ja diagnostikateenused ja hambaravi. Hambaravi kulutused 2000.aastal olid 495 mln krooni, mis arvestatuna ühe elaniku kohta oli 2000. aastal 361,5 (344,5 - 1989. aasta rahvaloendusel ja jooksva rahvastikuarvestusel põhinev arv) krooni ja 1999. aastal 321,1 krooni.

Tugiteenuste oluline kasv 2000. aastal oli tinglik, sest 1999. aastal ei olnud need andmeesitajate poolt eraldi välja toodud (kajastusid raviteenustes).

Jaemüügi ja teiste meditsiinitoodete pakkujate osatähtsus tervishoiu jooksvatest kulutustest oli 25,5% (1999.a. – 21,6 %). Nad osutasid teenuseid 1 282 miljoni krooni eest, mis oli 236,8 miljoni krooni e 22,6% võrra rohkem kui eelneval aastal. Mainitud alaliigi peamiseks pakkujateks olid apteegid – 89,5% (1999.a. -91,2%), kusjuures muude ravimite ja meditsiinikaupade pakkujate osatähtsus oli 10,5% (1999.a. - 8,8%).

Apteekide ravimimüügi käive 2000. aastal oli 1 148 miljonit krooni, mis oli 194 miljoni krooni e 20,3% võrra rohkem kui 1999. aastal. Siinjuures retseptiravimid moodustasid apteekide kogukäibest 69,0% (1999.a. - 64,5%).

Ravimite müük arvestuslikult 1 elaniku kohta oli 2000. aastal 838,4 (799,1 - 1989. aasta rahvaloendusel ja jooksva rahvastikuarvestusel põhinev arv) krooni (1999.a. 661,4 krooni).

Kulutused prillidele ja muudele nägemisvahenditele suurenesid 24,7 miljoni krooni võrra e 46,3%. Kulutused ortopeedilistele ja muudele abivahenditele suurenesid 16 miljoni krooni võrra e 49,3%. Põhiline suurenemine nimetatud kululiikide osas toimus leibkondade poolt tehtavate kulutuste arvel.

Rahvatervise programmidega varustamise ja administreerimise kulutuste osatähtsus tervishoiu jooksvatest kulutustest oli 1,7% (1999.a. – 2,0 %). Mainitud pakkujate kulutuste suurus oli 89,6 miljonit krooni, mis oli 5,8 miljoni krooni e 6,1% võrra vähem kui eelneval aastal.

Rahvatervise programmide rahastamine toimus nii riigieelarvest kui ka Haigekassa eelarvest. Suuremad riigieelarvest rahastatavad tervishoiualased programmid on: 1998 -2001 HIV/AIDSi ja teiste sugulisel teel levivate haiguste riiklik arengukava aastani 2001

1996- 2005 Laste ja noorukite riiklik terviseprogramm aastani 2005

1998 - 2007 Alkoholismi ja narkomaania ennetamise riiklik programm

1998 - 2003 Tuberkuloositõrje riiklik programm aastateks 1998 - 2003

1999 -2008 Rahvatervise teadus- ja arendustegevuse riiklik sihtprogramm 1999 - 2008

1995. aastast alates on tervise edendamiseks ja haiguste ennetamiseks Haigekassa eelarvest eraldatud kuni 1%. 1999. aastal oli tervise edendamisele suunatud 13,1 miljonit krooni ja 2000. aastal – 13,3 miljonit krooni.

1999. aasta prioriteedid olid lastele suunatud projektid, liikumisharrastus, seksuaalkasvatus, südamerervis, traumade ennetamine ja tubakavaba keskkond. 1999. aasta ÜRO deviisist lähtuvalt oli prioriteetne sihtrühm ka eakad inimesed. 2000. aasta prioriteediks oli pere tervis.

Riikliku programmi olemasolu mingis valdkonnas on vähendanud sellele valdkonnale Haigekassa tervise edendamisest eraldatavaid rahalisi vahendeid. Ravikindlustuse haiguste ennetamise vahenditest on viimastel aastatel laialdaselt rahastatud haigusi ennetavaid teenuseid, nagu vererõhu ja kolesterooli mõõtmine, hammaste profülaktiline kontroll ja menetlused, seksuaaltervise alane nõustamine jne.

Rahvatervise programmide alal on tehtud suurimad kulutused koolitervishoiu alal – 32,0% (1999.a. – 18,0%), mittenakkushaiguste tõkestamisel – 30,8% (1999.a. – 44,2%) ja nakkushaiguste tõkestamisel – 21,5% (1999.a. - 23,2%).

Üldise tervishoiu administreerimise ja kindlustuse kulutuste osatähtsus tervishoiu jooksvatest kulutustest oli 4,6% (1999.a. – 4,3 %) e 231,4 miljonit krooni, mis oli 21,5 miljoni krooni e 10,2% võrra rohkem kui eelneval aastal. Kulutused jagunesid enam-vähem võrdselt järgmiste pakkujate vahel:

	2000. a	
	tuhat krooni	%
tervishoiu administreerimine valitsuse tasandil	75 065	32,40
sotsiaalkindlustusfondid (Haigekassa)	69 891	30,20
erakindlustus	86 433	37,40
kokku	231 389	100,00

Funktsionaalses lõikes kujutavad mainitud kulutused endast peamiselt Sotsiaalministeeriumi ja tema hallatavate asutuste ning Haigekassa tegevuskulusid. Erakindlustuse all on kajastatud leibkondade ja tööandjate (st tööandjad kindlustavad oma töötajaid) poolt tehtud erakindlustust (vastavalt 43,2% ja 56,8%).

3.3.Tervishoiu kogukulude finantseerimise allikad

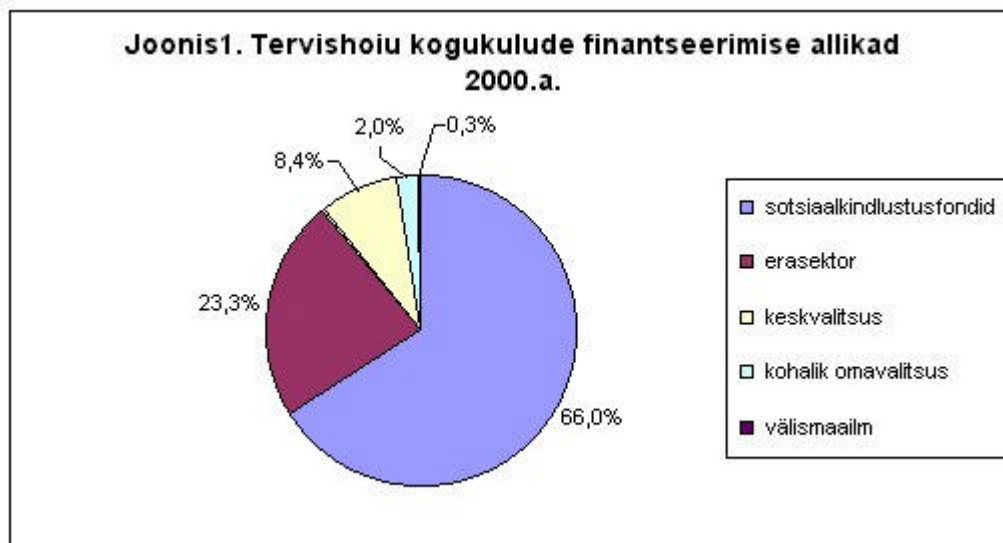
2000. aasta tervishoiu kogukulud moodustasid kokku 5 145,5 miljonit krooni e 195,7 miljonit krooni (4,0%) rohkem kui 1999. aastal.

Tervishoiu kogukulude **põhiliste finantseerimise allikate** osatähtsus oli järgmine (vt ka joonis 1):

	2000.a	
	tuhat krooni	%
üldvalitsus	3 932 575	76,40
sh keskvalitsus	431 227	8,40
kohalik omavalitsus	105 261	2,00
sotsiaalkindlustusfondid	3 396 087	66,00
erasektor	1 196 653	23,30
välismaailm	16 237	0,30
kokku	5 145 465	100,00

Üldvalitsuse osatähtsus tervishoiu kogukulude finantseerimisel oli kõige suurem – mõlemal aastal (vastavalt 76,4% ja 76,8%). Võrreldes 1999. aastaga suurenes 2000. aastal finantseerimine üldvalitsuse kaudu 129,1 miljoni krooni e 3,4% võrra.

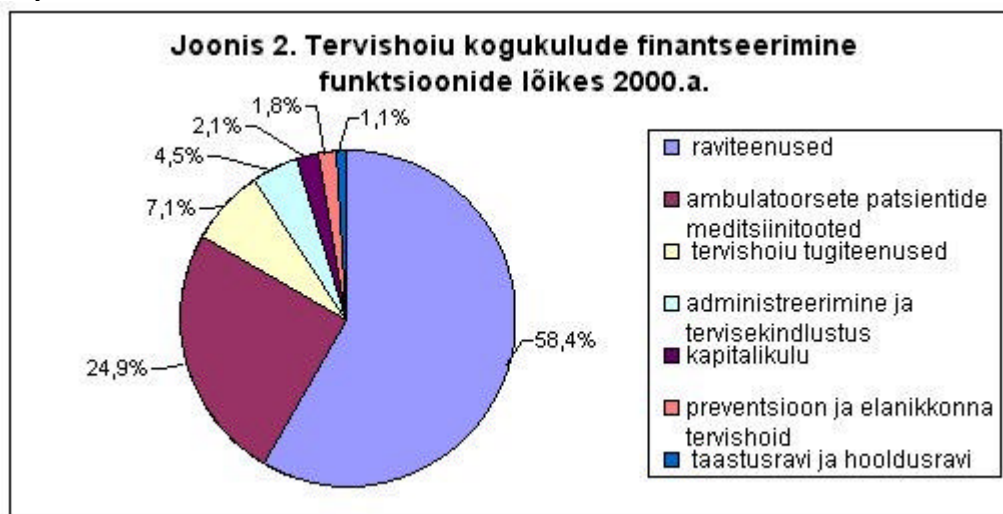
Põhilise osa nii 2000. kui ka 1999. aastal (mõlemal aastal 66,0 %) tervishoiu kogukulude finantseerimisel võtavad enda kanda töandjad nende poolt tasutud sotsiaalmaksu näol, mis laekub sotsiaalkindlustusfondidesse (st Haigekassasse).

Funktsionaalses lõikes (vt joonis 2) on suurima osatähtsusega raviteenuste finantseerimine ja ambulatoorsete patsientide meditsiinitoode. Oluliseks muutuseks funktsionaalses lõikes on preventsiiooni märgatav vähenemine – 182,4 miljoni krooni e 66,7% võrra. See on aga tingitud sellest, et 1999. aasta aruandes näitasime selle funktsiooni all välisabi ja välislaenu. 2000. aastal on välisabi ja välislaen näidatud kapitalikulude ja ravimite ning tervishoiuga seotud funktsioonide all.

Tervishoiu tugiteenuste 2,6 –kordne kasv ja samas raviteenuste 3,5% vähenemine 2000. aastal oli aga tingitud sellest, et 1999. aasta kohta on tervishoiu tugiteenused näidatud raviteenuste all.

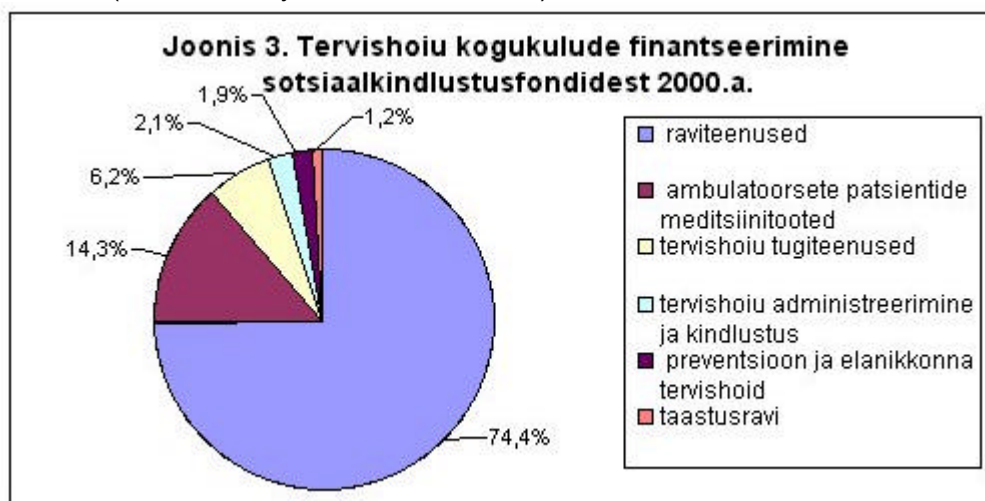
Suurimaks finantseerimise allikaks, nagu eespool mainitud, olid **sotsiaalkindlustusfondid** (Haigekassa). Võrreldes 1999. aastaga suurenes tervishoiu kogukulude finantseerimine sotsiaalkindlustusfondidest 2000. aastal 130,4 miljoni krooni e 4,0% võrra.

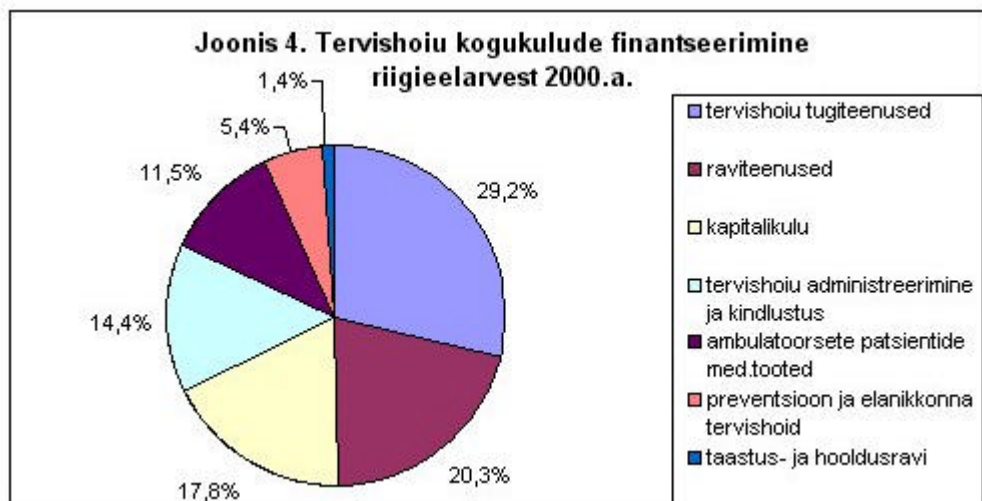
Haigekassa kulutustest moodustasid funktsionaalses lõikes (vt joonis 3) suurima osa raviteenused, mis jagunesid omakorda haiglaravile (koos päevaraviga) – 66,2% (1999.a. – 59,2%) ja ambulatoorsele ravile – 32,4% (1999.a. – 40,8%). Ambulatoorsest ravist kulutati omakorda 29,5% (1999.a. – 22,2%) hambaravile.

Nagu eelpool mainisime, oli tervishoiu tugiteenuste kasv ja samas raviteenuste vähenemine 2000. aastal tinglik, sest 1999. aasta aruandes kajastati tervishoiu tugiteenuseid raviteenuste all.

Haigekassa kulutused kasvasid peamiselt soodusravimite ning tsentraalselt ostetud ravimite (kasv 108 miljonit krooni e 29,5%) arvel.

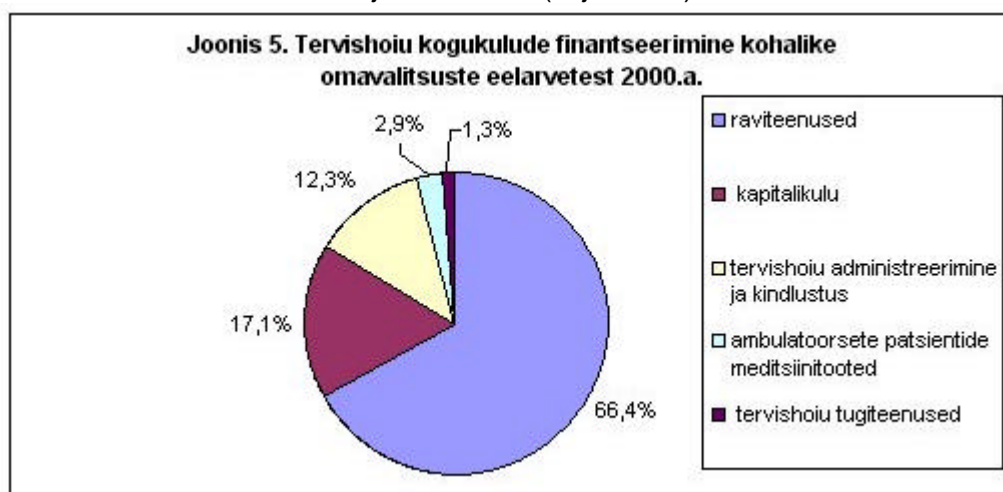
2000. aastal kaeti tervishoiu kogukuludest **keskvalitsuse** ehk riigieelarve kaudu 431,2 miljonit krooni e 8,4 % kogukuludest (1999.a. - 8,7%). Riigieelarve kulutustest moodustasid suurima osatähtsuse funktsionaalses lõikes (vt joonis 4) toetus kiirabile tugiteenuste funktsiooni all ja toetus ravikindlustuseta isikutele raviteenuste funktsiooni all.

Riigieelarvest tehtavad kulutused jäid 2000. aastal eelneva aasta kulutuste tasemele (kasv vaid 0,03%). Siinjuures, nagu ka eelpool mainisime, oli kiirabi kulude vähenemine tinglik, sest tegelikult jäi üles riigimaksude võlgnevus 10,5 miljonit krooni.

Kohalike omavalitsuste osatähtsus tervishoiu kogukulude katmisel oli – 2,0% (1999.a. - 2,2%). Võrreldes 1999. aastaga vähenes tervishoiu kogukulude finantseerimine kohalike omavalitsuste eelarvetest 2000. aastal 1,4 miljoni krooni e 1,3% võrra. Kulutuste vähenemine toimus kapitalikulude 32-protsendilise vähenemise arvel.

Suurima osatähtsusega kulutused olid raviteenused, kapitalikulud ning üldine tervishoiu administreerimine ja kindlustus (vt joonis 5).

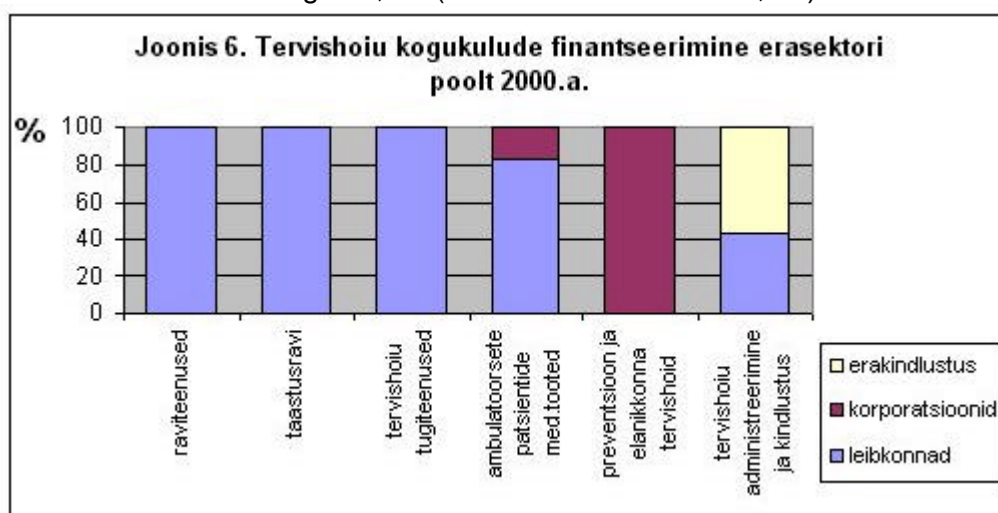

Erasektori osatähtsus tervishoiu kogukulude finantseerimisel oli – 23,3% (1999.a. – 19,6%). Võrreldes 1999. aastaga suurenes 2000. aastal finantseerimine erasektori kaudu 225,3 miljoni krooni e 23,2% võrra.

Erasektori kulutuste kasv toimus põhiliselt ambulatoorsete patsientide meditsiinitoodete kasvu (118,9 miljonit krooni e 19%) ja raviteenuste kasvu (67,2 miljonit krooni e 26,5%) arvel. Suurim osa - 84,9% (1999.a. - 71,3%) erasektori kulutustest langes **leibkondade** arvele (vt joonis 6).

Erasektori tervishoiu teenuste funktsionaalses lõikes langesid raviteenuste, taastusravi ja tervishoiu tugiteenuste kulutused tervikuna leibkondade arvele. Ambulatoorsete patsientide meditsiinitoodetest langes leibkondade arvele 82,5% ja korporatsioonidele 17,5%. Kindlustusest langes 43,2% leibkondade ja 56,8% erakindlustuse (st töandjad kindlustavad oma töötajaid) arvele. Preventsioon langes tervikuna korporatsioonide arvele, mille all on mõeldud töötajate kohustusliku meditsiinilise läbivaatuse kulutusi “Medicoveri” vahendusel.

Võrreldes 1999. aastaga suurenesid leibkondade kulutused 2000. aastal 322,5 miljoni krooni e 46,5% võrra. Kulutuste suurenemine toimus peamiselt tervishoiu tugiteenuste suurenemisega 4,5 korda ja ambulatoorsete patsientide meditsiinitoodete kasvuga 55,7% (sh ravimikulude kasv 47,7%).

Välismaailma osatähtsus tervishoiu kogukulude finantseerimisel oli ainult 0,3% (1999.a. – 3,5%). Võrreldes 1999. aastaga vähenes 2000. aastal finantseerimine välismaailma kaudu 158,7 miljoni krooni võrra e 10,8 korda. Välismaailma kulutustest oli suurima osatähtsusega kapitalikulude all olev Tervishoiuprojekti välislaen – 15,3 miljonit krooni. Välismaailma all on kajastatud ka Justiitsministeeriumi välisabina saadud tuberkuloosiravimid Sorose fondist – 0,9 miljonit krooni. Välismaailma kulutuste vähenemine võrreldes 1999. aastaga toimus põhiliselt seoses Tervishoiuprojekti välislaenu vähenemisega (1999.a. laen 172 mln krooni, 2000.a. – ainult 15 mln krooni). Seoses meetodika täpsustumisega kulude grupeerimise alal funktsioonide lõikes, on osa välismaailma kulutusi kajastatud tervishoiuga seotud funktsioonide all.

Tabeli 3 allosas on ära toodud eraldi plokina tervishoiuga seotud funktsioonid HC.R.2 – HC.R.7, mida aga ei arvestata tervishoiu kogukulude üldsummas vastavalt OECD meetodikale. Seega käesoleva meetodika alusel ei kajastata tervishoiu kogukulude arvestuses ravikindlustuse hüvitisi (HC.R.7) ja tööõnnetustega seotud kahjuhüvitisi (HC.R.7) ning teisi tervishoiuga seotud funktsioone (v.a HC.R.1 - kapitalikulu).

4.Tervishoiu kogukulud sisemajanduse koguproduktist

Tervishoiu kogukulud 2000. aastal olid 5 145,5 miljonit krooni (vt tabel 3 Tervishoiu jooksvad ja kogukulud funktsioonide ja finantseerimise allikate lõikes). 2000. aasta sisemajanduse koguproduktist (85 436,3 miljonit krooni) moodustas see **6,0%**. Ühe elaniku kohta arvestades olid tervishoiu kogukulud 2000. aastal **3 757,8 (3581,6 - 1989. aasta rahvaloendusel ja jooksva rahvastikuarvestusel põhinev arv) krooni**.

1999. aasta kohta tehtud arvestuste järgi olid tervishoiu kogukulud 4 949,8 miljonit krooni, e 6,5% sisemajanduse koguproduktist (76 327,1 miljonit krooni), mis on ühe elaniku kohta 3 431,7 krooni.

Tervishoiu kogukulude osatähtsuse vähenemine sisemajanduse koguproduktist 0,5 protsendipunkti võrra eelneva aastaga võrreldes on tingitud tervishoiu kogukulude aeglasemast juurdekasvu tempost võrreldes sisemajanduse koguproduktiga. Kui sisemajanduse koguprodukt kasvas aastaga 11,9%, siis tervishoiu kogukulud - vaid 4,0% .

Tervishoiu kogukulude 2000. aasta analüüsi ja tervishoiualase majandustegevuse 2000. aasta aruande alusel on arvestatud ja esitatud Maailma Tervishoiuorganisatsiooni (MTO) HFA (Health For All) andmebaasi MTO poolt nõutud näitajad.

MTO-le esitati 1999. ja 2000. aasta kohta järgmised näitajad:

	1999. a	2000. a
tervishoiu kogukulude % SKP-st	6,5	6,0
avaliku sektori tervishoiu kulude % tervishoiu kogukuludest*	80,4	76,7
kogu haiglaravi kulude % tervishoiu kogukuludest	35,4	36,2
avaliku sektori haiglaravi kulude % kogu haiglaravi kuludest	99,2	98,1
kogu ravimikulude % tervishoiu kogukuludest	22,7	26,1
avaliku sektori ravimikulude % kogu ravimikulu	49,5	51,8
kogu kapitalikulude % tervishoiu kogukuludest	2,2	2,1
töötasude % avaliku sektori tervishoiu kuludest	35,9	35,0

*avaliku sektori kulude all sisaldub ka välisabi ja välislaen, mis on suunatud avalikule sektorile

TERVISHOIU JOOKSVAD KULUD TEENUSTE PAKKIJATE
JA FINANTSEERIMISE ALLIKATE LÕIKES
2000. aastal (tuhat krooni)

Tabel 1

TEENUSTE PAKKIJAD/FINANTSEERIMISE ALLIKAD	Pakkujate koodid	Tervishoiu jooksvad kulud kokku	HF.1	HF.1.1	HF.1.1.1	HF.1.1.3	HF.1.2	HF.2	HF.2.2	HF.2.3	HF.2.5	HF.3
			ÜLDVALITSUS	Üldvalitsus, va sots. kindlustus	Keskvalitsus	Kohalik omavalitsus	Sotsiaalkindlustusfondid (haigekassa)	ERASEKTOR	Erakindlustus (muu kui sots. kindlustus)	Leibkonnad	Korporatsioonid (omatulu)	VÄLISMAAILM
HAIGLAD	HP.1	1861335	1826330	128207	88865	39341	1698123	35006		35006		
AMBULATOORSE RAVI PAKKIJAD	HP.3	1570780	1240279	162598	130626	31972	1077681	330502		329126	1376	
Hambaravikeskused	HP.3.2	494967	241882	1051	1051		240831	253085		253085		
Muud ambul.ravikeskused (taastusravi)	HP.3.3	13538	13538				13538					
Ambulatoorse ravi keskused	HP.3.4	631939	610285	33824	3260	30563	576461	21655		21655		
Meditisiini- ja diagnostika laboratooriumid	HP.3.5	263503	207740	2710	2710		205030	55762		54386	1376	
Koduraviteenuste pakkujad	HP.3.6	35937	35937	300	300		35637					
Muud ambulatoorse ravi pakkujad	HP.3.9	130897	130897	124713	123304	1409	6184					
JAEMÜÜK JT. MED.TOODETE PAKKIJAD	HP.4.	1282458	536845	52504	49511	2993	484341	744713		613995	130718	900
Apteegid	HP.4.1	1148000	500772	26818	23825	2993	473954	646328		515610	130718	900
Muud ravimite ja med.kaupade pakkujad	HP.4.2-4.9	134458	36073	25686	25686		10387	98385		98385		
RAHVATERVISE PROGRAMMIDEGA VARUSTAMINE JA ADMINISTREERIMINE	HP.5	89555	89555	23504	23504		66051					
ÜLDINE TERVISHOIU ADMINISTREERIMINE JA KINDLUSTUS	HP.6	231389	144956	75065	62135	12930	69891	86433	49094	37339		
Tervishoiu administreerimine valitsuse tasandil	HP.6.1	75065	75065	75065	62135	12930						
Sotsiaalkindlustuse fondid	HP.6.2	69891	69891				69891					
Erakindlustus	HP.6.4	86433						86433	49094	37339		
KOKKU		5035518	3837965	441878	354641	87237	3396087	1196653	49094	1015465	132094	900

TERVISHOIU JOOKSVAD KULUD FUNKTSIOONIDE
JA TEENUSTE PAKKIJATE LÖIKES 2000.a. (tuhat krooni)

Tabel 2

FUNKTSIOONID/TEENUSTE PAKKIJAD	Funktsioonide koodid	KOKKU	HP.1	HP.3	HP.3.2	HP.3.3	HP.3.4	HP.3.5	HP.3.6	HP.3.9	HP.4.	HP.4.1	HP.4.2-4.9	HP.5	HP.6	HP.6.1	HP.6.2	HP.6.4
			HAIGLAD	AMBULATOORSE RAVI PAKKIJAD	Hambaravikeskused	Muud ravikeskused (taastusravi)	Ambulatoorse ravi keskused	Meditsiini- ja diagnostika laboratooriumid	Koduraviteenuste pakkujad	Muud ambulatoorse ravi pakkujad	JAEMÜÜK JT MED.TOODETE PAKKIJAD	Apteegid	Muud ravimite ja med.kaupade pakkujad	RAHVATERVISE PROGR. VARUSTAMINE JA ADMINISTR.	ÜLDINE TERVISHOIU ADMINISTREERIMINE JA KINDLUSTUS	Tervishoiu administreerimine valitsuse tasandil	Sotsiaalkindlustuse fondid	Erakindlustus
RAVITEENUSED	HC.1	3003799	1816139	1187660	494967		631939	25117	35637									
Haiglaravi	HC.1.1	1755909	1755909															
Päevaravi	HC.1.2	60230	60230															
Ambulatoorne ravi	HC.1.3	1152023	1152023	494967		631939	25117											
<i>Põhilised med.- ja diagnostikateenused</i>	HC.1.3.1	500280	500280			500280												
<i>Hambaravi (k.a.hambaproteesid)</i>	HC.1.3.2	494967	494967	494967														
<i>HK Kõik muud erialased tervishoiuteenused</i>	HC.1.3.3	131659	131659			131659												
<i>Kõik muu ambulatoorne ravi</i>	HC.1.3.9	25117	25117				25117											
HK kodune ravi (vähihaiged, koduvisiidid, peritoneaaldialüüs)	HC.1.4	35637	35637						35637									
TAASTUSRABI	HC.2	58734	45196	13538		13538												
Taastusravi haiglas	HC.2.1	45196	45196															
Ambulatoorne taastusravi	HC.2.3	13538		13538		13538												
PIKAAJALINE HOOLDUSRABI	HC.3	300	300						300									
Pikaajaline koduhooldusravi	HC.3.3	300	300						300									
TERVISHOIU TUGITEENUSED	HC.4	367906	367906					237009		130897								
Kliinilised laboratoorsed uuringud	HC.4.1	108139	108139					108139										
Radioloogilised uuringud	HC.4.2	128871	128871					128871										
Kiirabi (katastroofimeditsiin)	HC.4.3	127896	127896							127896								
Kõik muud tugiteenused (terviseuuringud)	HC.4.9	3001	3001							3001								
MED.KAUBAD AMBULATOORSETELE PATSIENTIDELE	HC.5	1282458									1282458	1148000	134458					
Ravimid ja muud med.mittekestuskaubad	HC.5.1	1136416									1136416	1130618	5798					
<i>Retseptiravimid</i>	HC.5.1.1	792479									792479	792479						
<i>Käsimüügravimid (ka vaktsiinid)</i>	HC.5.1.2	335417									335417	335417						
<i>Muud med. mittekestuskaubad</i>	HC.5.1.3	8520									8520	2722	5798					
Terap.vahendid ja muud med.kestuskaubad	HC.5.2	146042									146042	17382	128660					
<i>Prillid ja muud nägemistarbed</i>	HC.5.2.1	78011									78011		78011					
<i>Ortopeedilised ja muud abivahendid</i>	HC.5.2.2	48418									48418		48418					
<i>Kõik muud meditsiinilised kestuskaubad</i>	HC.5.2.9	19613									19613	17382	2230					
ISIKU TERVISHOIU TEENUSED JA KAUBAD KOKKU	HC.1-HC.5	4713197	1861335	1569404	494967	13538	631939	262127	35937	130897	1282458	1148000	134458					
PREVENTSIOON JA ELANIKKONNA TERVISHOID	HC.6	90931		1376				1376						89555				
TERVISHOIU ADMINISTREERIMINE JA RAVIKINDLUSTUS	HC.7	231389													231389	75065	69891	86433
KOLLEKTIIVSED TERVISHOIUTEENUSED	HC.6-HC.7	322320		1376				1376						89555	231389	75065	69891	86433
TERVISHOIU JOOKSVAD KULUD KOKKU	HC.1-HC.7	5035518	1861335	1570780	494967	13538	631939	263503	35937	130897	1282458	1148000	134458	89555	231389	75065	69891	86433

TERVISHOIU JOOKSVAD JA KOGUKULUD FUNKTSIOONIDE
JA FINANTSEERIMISE ALLIKATE LÕIKES 2000. aastal (tuh.krooni)

Tabel 3

FUNKTSIOONID/FINANTSEERIMISE ALLIKAD	Funktsioonide koodid	KOKKU	HF.1	HF.1.1	HF.1.1.1	Hf.1.1.3	HF.1.2	HF.2	HF.2.2	HF.2.3	HF.2.5	HF.3
			ÜLDVALITSUS	Üldvalitsus, va sots.kindlustus	Keskvalitsus	Kohalik omavalitsus	Sotsiaalkindlustusfondid (haigekassa)	ERASEKTOR	Erakindlustus (muu kui sots.kindlustus)	Leibkonnad	Korporatsioonid, tööandjad (omatulu)	VÄLISMAAILM
RAVITEENUSED, TAASTUSRAVI	HC.1;HC.2	3062534	2727671	163081	93177	69905	2564590	334862		334862		
PIKAJALINE HOOLDUSRAVI	HC.3	300	300	300	300							
TERVISHOIU TUGITEENUSED	HC.4	367906	338637	127423	126014	1409	211214	29269		29269		
MED.TOOTED AMBULATOORSETELE PATSIENTIDELE	HC.5	1282458	536845	52504	49511	2993	484341	744713		613995	130718	900
Ravimid ja muud meditsiinilised mittekestuskaubad	HC.5.1	1136416	506570	26818	23825	2993	479752	628946		498228	130718	900
Terapeutilised vahendid ja muud med.kestuskaubad	HC.5.2	146042	30275	25686	25686		4589	115767		115767		
ISIKU TERVISHOIUTEENUSED JA KAUBAD KOKKU	HC.1.-HC.5	4713197	3603454	343309	269002	74307	3260145	1108844		978126	130718	900
PREVENTSIOON JA ELANIKKONNA TERVISHOID	HC.6	90931	89555	23504	23504		66051	1376			1376	
TERVISHOIU ADMINISTREERIMINE JA RAVIKINDLUSTUS	HC.7	231389	144956	75065	62135	12930	69891	86433	49094	37339		
Tervishoiusüsteemi haldamine üldvalitsuse tasemel	HC.7.1	144956	144956	75065	62135	12930	69891					
Erakindlustus	HC.7.2	86433						86433	49094	37339		
KOLLEKTIIVSED TERVISHOIUTEENUSED	HC.6-HC.7	322320	234511	98569	85639	12930	135942	87809	49094	37339	1376	
TERVISHOIU JOOKSVAD KULUD KOKKU	HC.1-HC.7	5035518	3837965	441878	354641	87237	3396087	1196653	49094	1015465	132094	900
KAPITALIKULU	HC.R.1	109947	94610	94610	76586	18025						15337
TERVISHOIU KOGUKULUD KOKKU		5145465	3932575	536488	431227	105261	3396087	1196653	49094	1015465	132094	16237
Tervishoiuga seotud funktsioonid (memorandum)												
Just.min.med.personali tuberkuloosialane täiendõpe Sorose fondist	HC.R.2	17043	16893	16893	16893							150
Tervishoiualane uurimis- ja arendustöö	HC.R.3	24746	21981	21981	21981							2765
Tervisekaitseinspektsiooni toidu, hügieeni ja joogivee kontroll	HC.R.4	21785	19161	19161	19161			2624			2624	
Tervisekaitseinspektsiooni keskkonnaseire ja kontroll	HC.R.5	30074	19083	19083	19083			10991			10991	
Mitterahalised hüvitised, mis on mõeldud haiguse või puudega toimetulekuks	HC.R.6	11802	11802	11802	11802							
Tervishoiuga seotud rahaliste hüvitiste süsteemi administreerimine ja hüvitiste maksmine	HC.R.7	748075	748075	21653	21653		726422					
Tervishoiuga seotud funktsioonid kokku		853525	836995	110573	110573		726422	13614			13614	2915
KÕIK KOKKU		5998990	4769570	647061	541800	105261	4122509	1210267	49094	1015465	145708	19152